

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΡΧΗΣ

Όμιλία στο Διεθνές Θεολογικό Συνέδριο
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Ἀθήνα, Hotel Divani Caravel, 8 Μαΐου 2000

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ Ἅγιον Ὅρος ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ προέρχομαι ἔχει δύο πολὺ βασικά χαρακτηριστικά: εἶναι ἅγιο καὶ «ἄβατο».

Κι ἐγὼ σήμερα προσκλήθηκα στὸ Θεολογικὸ αὐτὸ Συνέδριο γιὰ νὰ μιλήσω γιὰ κάτι ποῦ, ἐνῶ φαίνεται ἠθικὰ ὑποπτο καὶ πνευματικὰ ἐπικίνδυνο, στὴν οὐσία του εἶναι ἰδιαίτερα ἱερὸ καὶ ἅγιο. Καὶ ἐνῶ εἶναι τόσο κοινό, συνηθισμένο καὶ καθημερινό, παρουσιάζεται στὸν λόγο ἀπόλυτα ἄβατο. Σήμερα θὰ προσπαθῆσω νὰ πλησιάσω στὸ ἱερὸ καὶ ἄβατο τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς. Νὰ προμηθεύσω λίγη ἀπὸ τὴν πρώτη ὕλη ποῦ μᾶς περιγράφει τὸ πῶς ἀρχίζει τὸ θαῦμα τῆς ἀνθρώπινης ψυχοσωματικῆς συμφυΐας στὸ κάθε πρόσωπο. Νὰ τολμήσω κάτι λεπτό, ἄγνωστο καὶ καινούργιο, ὅπως εἶναι τὸ θεολογικὸ πλησίασμα στὸ μυστήριο τῆς κυτταρικῆς γονιμοποίησης καὶ στὴν ἱεουργία τῆς συζυγικῆς συνεύρεσης. Αὐτὰ τὰ δύο προσδιορίζουν τὸ περιβάλλον τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς· ἡ ἀναπαραγωγικότητα καὶ ἡ σεξουαλικότητα.

Σκοπὸς τῆς ὁμιλίας αὐτῆς εἶναι:

1) Νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀρμοδιότητα ἢ ἀκόμη καὶ τὴν ὑποχρέωση τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἔχει λόγο στὰ θέματα αὐτά.

2) Νὰ προσδιορίσει τὸ πότε ἐγκαθίσταται ἡ ψυχὴ στὸν ἄνθρωπο καὶ συνεπῶς νὰ ἐρμηνεύσει τὴν τοποθέτηση τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὸν ἐμβρυϊκὸ ἄνθρωπο.

3) Νὰ ἐμφανίσει τοὺς βαθύτερους λόγους ποῦ καθιστοῦν τὸν γάμο μυστήριο καὶ μάλιστα «μέγα».¹

---

¹ Ἐφεσ. ε' 32.

4) Νὰ δώσει τὸ περίγραμμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς σεξουαλικῆς ἠθικῆς, τὶς ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματα τῶν προγαμιαίων ἢ ἐκτὸς τοῦ γάμου ἢ ὁμοφυλοφιλικῶν ἢ παρὰ φύσιν σχέσεων.

5) Νὰ χαράξει τὶς βασικὲς ἀρχὲς μὲ τὶς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετωπίζει καὶ προσεγγίζει τὶς νέες ἀναπαραγωγικὲς τεχνολογίες, (ἀντισύλληψη, ἄμβλωση, σπερματέγχυση, ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση (IVF), μικρογονιμοποίηση (ICSI) κ.λπ.).

B. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΡΧΗΣ

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κάθε ἄνθρωπος, ἔχει ψυχοσωματικὴ ὑπόσταση. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀθάνατη, ἀφθαρτὴ καὶ αἰώνια ψυχὴ καὶ φθαρτὸ καὶ θνητὸ σῶμα. Σκοπὸς καὶ προορισμὸς του εἶναι ἡ κληρονομία τῆς αἰώνιας βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ θέωση· ὁ ἐξαγιασμὸς ψυχῆς καὶ σώματος, ἡ κοινωνία τῆς θείας φύσεως καὶ ἡ μεταμόρφωση, ἡ «ἐτεροποίηση»² τοῦ σώματος ἀπὸ θνητὸ σὲ ἀναστημένο.

Ὅταν λοιπὸν συλλαμβάνεται ἓνας ἄνθρωπος στὴ μήτρα τῆς μητέρας του, ἡ Ἐκκλησία δὲν χαίρεται μόνο γιὰ τὸ ὅτι ἓνα ζευγάρι ἀποκτᾷ τὸ παιδάκι τους -αὐτὸ εἶναι ἐφήμερο βίωμα. Οὔτε πάλι συγκινεῖται ποὺ ἀρχίζει μιὰ ζωὴ -αὐτὴ ἔχει τέλος-, ἀλλὰ μὲ ἰδιαίτερο σεβασμὸ ἀντικρὺζει μιὰ ψυχὴ ποὺ οἰκοδομεῖ τὴν αἰώνια καὶ θεϊκὴ προοπτικὴ τῆς. Σὲ κάθε σύλληψη ἔχουμε ἀρχὴ ἀτέρμονης αἰωνιότητος, γέννηση ἀνεπανάληπτου προσώπου, ξεκίνημα ἀκατάλυτου αὐτεξουσίου. Αὐτὸ τὸ γεγονός, ὅσο συχνὸ καὶ καθη-μερινὸ κι ἂν εἶναι ὡς βιολογικὸ συμβάν, εἶναι μοναδικὸ ὡς πνευματικὸ. Ἰκανοποιεῖ τὴ δημιουργικὴ ἀγάπη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπιθυμία του νὰ κοινωνεῖται.³ Ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀγάπη Του στὸν ἄνθρωπο, ἡ ὁποία ἐκδηλώνεται ὡς βιολογικὴ ζωὴ, πνευματικὴ δυνατότητα καὶ αἰώνια προοπτικὴ. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ὄν⁴ καὶ ἡ αὐτοζωὴ. Κάθε σύλληψη, κάθε ἄνθρωπος, εἶναι προέκταση τοῦ θεϊκοῦ εἶναι καὶ τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ.⁵ Μπορεῖ νὰ γίνῃ «θείας κοινωνός φύσεως»,⁶ ἀπ' Αὐτὸν ἀντλεῖ τὴν ὑπαρξή του, ἀπ' Αὐτὸν πηγάζει ἡ ζωὴ του.

² Μαρκ. 1στ' 12.

³ «Ἐπεὶ οὖν ὁ ἀγαθὸς καὶ υπεράγαθος Θεὸς οὐκ ἠρέσθη τῇ ἑαυτοῦ θεωρίᾳ ἀλλ' ὑπερβολῇ ἀγαθότητος εὐδόκησε γενέσθαι τινὰ τὰ εὐεργετηθησόμενα καὶ μεθέξοντα τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος, ἐκ τοῦ μὴ ὄντως εἰς τὸ εἶναι παράγει καὶ δημιουργεῖ τὰ σύμπαντα ἀόρατά τε καὶ ὄρατά· καὶ τὸν ἐξ ὄρατοῦ τε καὶ ἀόρατου συγκείμενον ἄνθρωπον. Κτίζει δὲ ἐννοῶν, καὶ τὸ ἐννόημα ἔργον ὑφίσταται, Λόγῳ συμπληρούμενον καὶ Πνεύματι τελειούμενον» (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Περὶ Δημιουργίας, Ἔκδοσις Ὁρθοδόξου Πίστεως, Ε.Π.Ε., τομ. 1, σ. 142).

⁴ Ἐξοδ. γ' 14.

⁵ «Ἐξ ἐπόψεως τῆς Ἐνεργείας, τῆς Πράξεως καὶ τῆς Ζωῆς, τὸ θεῖον εἶναι εἰσέρχεται δι' ὅλου τοῦ πληρώματος αὐτοῦ εἰς πραγματικὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ λογικοῦ κτίσματος καὶ καθίσταται εἰς τὰ

Αὐτὰ τὰ δύο δῶρα, τὸ εἶναι καὶ ἡ ζωὴ, κατ' ἀναλογίαν ἀποτελοῦν ἐκφράσεις καὶ τῆς ἀγάπης τῶν γονέων. Αὐτὴν ἔχει ἐμπιστευθεῖ ὁ Θεός. Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου δόθηκε ὡς ἐξουσία στὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο. Σὲ τελικὴ ἀνάλυση, οἱ ἄνθρωποι μποροῦμε νὰ ἀποφασίζουμε γιὰ τὴν κάθε ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπινη ζωὴ δίχως αἰώνια καὶ ἀθάνατη ψυχὴ, στὴν οὐσία -ιδίως στὶς μέρες μας- μποροῦμε ἐμεῖς νὰ ἀποφασίζουμε γιὰ τὴν ὑποστασιοποίηση τῆς κάθε ψυχῆς.

Ἡ σύλληψη, ἡ ἔνωση τοῦ σπερματοζωαρίου μὲ τὸ ὠάριο, προσδιορίζει ἓνα ἀνυπολόγιστος σημασίας γεγονός: τὴν «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ αἰώνιον εἶναι» δημιουργία τῆς συγκεκριμένης εἰκόνας τοῦ Θεοῦ. Ἡ βιολογικὴ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σημαντικότερο γεγονός ἀπὸ τὸν θάνατο. Διότι μαζὶ μὲ τὸν χρόνο δίνει στὸν ἄνθρωπο τὴν αἰωνιότητα, ἐνῶ ὁ θάνατος τὸν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴ χρονικότητα.

Κάθε λοιπὸν φορὰ ποὺ δύο σύζυγοι συνέρχονται ἱεουργοῦνται δύο μυστήρια: τὸ μυστήριον τῆς ἀγάπης - ποὺ δύο ἀνθρώπους τοὺς ἐνώνει «εἰς σάρκα μίαν»⁷ καὶ καθιστᾷ τὴν ἀγάπη τους ὀλοκληρωμένη (ψυχοσωματικὴ) - καὶ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς - ἀφοῦ ἡ σεξουαλικὴ ἔνωση τῶν συζύγων ἔχει ἐνδεχόμενον τὴ ζωὴ, δηλαδὴ τὴν ἀρχὴ μιᾶς νέας ἀθάνατης ψυχῆς. Ἡ ἀναπαραγωγικὴ λειτουργία ἀποτελεῖ στὴν οὐσία τὴν ψυχογενετικὴ ἱεουργία.

Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ποὺ τὸ σῶμα δὲν εἶναι ἀπλῶς τὸ κατοικητήριον ἀλλὰ ὁ ναὸς τῆς ψυχῆς⁸ ὄργανο διὰ τοῦ ὁποῖου λειτουργεῖ καὶ ἐκφράζεται ἱερῶς ἡ ψυχὴ καὶ σκεῦος διὰ τοῦ ὁποῖου γεννᾷ καὶ γεννᾶται θαυμαστῶς ὁ ἄνθρωπος. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτήν, ὡς ἱερὸ αὐτοῦ τοῦ ναοῦ, θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν τὰ ἰδιωματικὰ τοῦ φύλου ὄργανα, τὰ ἀναπαραγωγικὰ ὄργανα, τὰ ὄργανα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ζωῆς.

Γ. ΙΔΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Μιὰ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἰδιωμάτων τῆς φυσιολογίας τῶν δύο αὐτῶν λειτουργιῶν, τῆς ἀναπαραγωγικῆς καὶ σεξουαλικῆς, οὐσιαστικὰ διευκολύνει τὴν προσπάθειά μας νὰ προσεγγίσουμε τὸ μυστήριον τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς.

σεσωσμένα ὄντα ἐνυπάρχων ἐν τῇ κτίσει (βλ. Ἐφεσ. γ' 9)» (Ἀρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ): Ἄσκησις καὶ Θεωρία, Ἰ.Μ.Τιμίμου Προδρόμου Ἑσσεξ Ἀγγλίας, 1996, σ.135).

⁶ Β' Πέτρου α' 4.

⁷ Ἐφεσ. ε' 31.

⁸ «ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν Ἁγίου Πνεύματος» (Α' Κορ. στ' 19).

1. Τὸ πρῶτο ἰδίωμα εἶναι ὅτι εἶναι διπλῆ: ἀναπαραγωγική καὶ σεξουαλική. Οἱ δύο δὲ αὐτὲς λειτουργίες εἶναι ἀδιάζευκτες. Ταυτίζονται καὶ στὸν χρόνο - γίνονται ταυτόχρονα -καὶ στὸν σκοπὸ- δὲν γίνονται ἢ μία δίχως τὴν ἄλλη. Στὴ φυσιολογικὴ κατάσταση, δὲν ὑπάρχει σεξουαλικὴ ἔκφραση δίχως ὄργασμὸ καὶ ἀναπαραγωγικὸ ἀποτέλεσμα (ἀπελευθέρωση γαμετῶν) οὔτε ἀναπαραγωγικὴ διέγερση δίχως σεξουαλικὴ ἐκδήλωση.

Ἡ λειτουργία αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη διπλῆ λειτουργία τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Ὅλες οἱ ἄλλες (νευρική, καρδιακή, ἀναπνευστική, πεπτική, νεφρική, ἥπατική κ.λπ.) ἔχουν μὲν ἀμοιβαῖο συντονισμὸ καὶ συνεργασία, ἀλλὰ παρουσιάζουν σχετικὴ αὐτονομία χρόνου, προορισμοῦ καὶ φυσικὰ ὀργάνων.

Ἀντίθετα, τὰ ὄργανα ποὺ ἐπιτελοῦν τὴν ἀναπαραγωγικὴ καὶ σεξουαλικὴ λειτουργία εἶναι κοινά. Δὲν ὑπάρχουν σεξουαλικά ὄργανα· ὑπάρχουν μόνον ἀναπαραγωγικά. Ἡ σεξουαλικὴ ἱκανοποίηση εἶναι κομμάτι τῆς ἀναπαραγωγικῆς διαδικασίας καὶ ἐκφράζεται μὲσω τῶν ἀναπαραγωγικῶν ὀργάνων.

2. Ἡ λειτουργία αὐτὴ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ψυχοσωματικὴ λειτουργία τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Πάνω σ' αὐτὴν βρῖσκει τὴν ἔκφρασή της ἡ διττότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀρμονικὴ συμφυῖα ψυχῆς καὶ σώματος, ἀφοῦ ἡ σεξουαλικὴ διάσταση εἶναι ἔντονα ψυχική, ἡ δὲ ἀναπαραγωγικὴ ἰδιαίτερα σωματικὴ. Ὅλα εἶναι διπλᾶ· τὰ ἄτομα ποὺ συμμετέχουν εἶναι δύο, τὰ κύτταρα ποὺ γονιμοποιοῦνται ἐπίσης δύο (ῶάριο καὶ σπερματοζῶάριο), ἡ ὄντοτητα ποὺ προκύπτει, ὁ ἄνθρωπος, διπλῆ, συνισταμένη ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα, ἡ λειτουργία ἐπίσης διπλῆ· ἀναπαραγωγικὴ καὶ σεξουαλική. Ὅλα εἶναι διπλᾶ καὶ ὅλα ἀδιάζευκτα εἴτε στὴ φύση τους (λειτουργία, γέννημα-παιδί) εἴτε στὸν προορισμὸ τους (γαμέτες, σύζυγοι). Τὰ πάντα στὴν ἀναπαραγωγή πιστοποιοῦν τὸ ἀκατάλυτο μιᾶς ἐνώσεως καὶ τὸ ἀδιάζευκτο μιᾶς κοινωνίας.

Ἡ πλάση τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἕκτη ἡμέρα «κούρασε» τὸν Θεό, δημιούργησε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀναπαύσεώς Του κατὰ τὴν ἑβδομὴ ἡμέρα. Κατὰ ἀνάλογο τρόπο, ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα ἀπλὸ μηχανικὸ βιολογικὸ γεγονός -δύο κύτταρα ἐνώνονται- ἀλλὰ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὴν ἔντονη ψυχικὴ συμμετοχὴ τῶν γονέων (αὔξηση τῶν καρδιακῶν παλμῶν, συγκινησιακὴ ἀγάπη, ἐφίδρωση, ἀπώλεια πλήρους ἐλέγχου κ.λπ.). Τὴ στιγμὴ ποὺ ἀντιπροσφέρουν τὰ γεννητικὰ κύτταρά τους, χάνουν καὶ τὸ αὐτεξούσιό τους, διότι χαρίζουν ἀπ' αὐτὸ στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐνδεχομένως θὰ προέλθει ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη σχέση τους.

3. Τρίτο ἰδίωμα εἶναι ὅτι εἶναι ἡ μόνη μὴ ἀντανακλαστικὴ ἀλλὰ αὐτεξούσια λειτουργία τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Ὅλες οἱ ἄλλες γίνονται εἴτε

τὸ θέλουμε εἴτε ὄχι. Δὲν μποροῦμε νὰ τὶς ἐπηρεάσουμε οὔτε νὰ τὶς σταματήσουμε μὲ τὴ βούλησή μας. Εἶναι ἀδύνατο ἐπὶ παραδείγματι νὰ ἐπιβάλουμε παύση στὴ λειτουργία τοῦ ἥπατος, τῆς καρδιάς ἢ τῶν νεφρῶν μας. Ἡ ἀναπαραγωγικὴ ὅμως λειτουργία γίνεται ἂν καὶ ὅταν καὶ μὲ ὅποιον ἐπιλέγεις καὶ στὴ σεξουαλική της διάσταση.

Εἶναι ἢ κατ' ἐξοχὴν λειτουργία μὲ τὴν ὁποία κανεὶς ξεχωρίζει τὸ θέλημα τῆς ὁρμῆς -κάνω ὅ,τι μοῦρχεται- ἀπὸ τὸ θέλημα τῆς ἐλεύθερης βούλησης -κάνω ὅ,τι συνειδητὰ θέλω νὰ κάνω καὶ πού μπορῶ νὰ μὴν κάνω. Ἡ ἀξιοποίησή της μπορεῖ νὰ ἀποδείξει τὴν κυριαρχία της ἐπὶ τοῦ σώματος, τῆς συνειδήσεως ἐπὶ τῶν παθῶν, τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τῶν ὁρμῶν καὶ νὰ ἀποδεσμεύσει τὴν ἀπόφαση ἀπὸ τὸ ἐρέθισμα.

4. Ἡ λειτουργία αὐτὴ εἶναι ἢ μόνη πού ἀπαιτεῖ καὶ δεῦτερο ἄτομο. Εἶναι ἢ λειτουργία πού μπορεῖ νὰ βγάλει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ἐγωισμό του, νὰ τὸν βοηθήσει νὰ ἀποβάλλει τὶς ντροπές του, τὶς ἀναστολές του, τὶς ἐπιφυλάξεις του καὶ νὰ προσφέρει τὸ μυστικὸ του, τὴ γύμνωσή του, τὸ σῶμά του, τὴν ἄγνωστη σ' αὐτὸν περιουσία του (τὸ σπέρμα ἢ τὸ ὠάριό του), τὴν κληρονομικότητα καὶ τὴν παράδοσή του, ὅ,τι ἔλαβε, ὅ,τι ἔχει καὶ ὅ,τι εἶναι (τὸ γενετικὸ ὑλικὸ του) σὲ κάποιον συνάνθρωπό του, νὰ μοιρασθεῖ τὴν ὑπόστασή του, νὰ ἐξέλθει ἀπὸ τὴν ἀσφάλεια τοῦ ἐγώ του καὶ νὰ ζήσει τὸ ἄγνωστο τῆς ἐμπιστοσύνης, τὸ ρίσκο τῆς συνύπαρξης, τὴν εὐθύνη τῆς ἀμοιβαίας περιχώρησης, τὸ ἐρώτημα τῆς προσωπικῆς κοινωνίας.

5. Πέμπτο ἰδίωμα εἶναι ὅτι ἢ λειτουργία αὐτὴ δὲν εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ὅμως ἀναγκαία γιὰ τὴ ζωὴ κάποιου τρίτου, τοῦ παιδιοῦ. Γι' αὐτό, ὅταν ἐπιτελεῖται, ἀνταμείβει τοὺς συζύγους μὲ τὴν αἴσθησι τῆς αἰωνιότητος. Κατὰ τὴ διάρκειά τῆς πράξης ἢ αἴσθησι τοῦ χρόνου ὑποχωρεῖ στὸ βίωμα τῆς ἀγάπης, ὃ δὲ καρπός, ἂν προέλθει, ἔχει ἀρχὴ καὶ ὄχι τέλος· ἄχρονο βίωμα καὶ αἰώνιο ἀποτέλεσμα!

6. Τέλος, ἢ ἀναπαραγωγικὴ λειτουργία ἐπιβεβαιώνει τὴν ταυτότητα τοῦ φύλου μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία κανεὶς μπορεῖ νὰ κατανοήσει τὶς λεπτότερες περιοχές τῆς προσωπικότητός του. Εἶναι ἢ μόνη λειτουργία τοῦ σώματος πού στηρίζεται σὲ ἀνατομικὲς διαφοροποιήσεις τῶν δύο φύλων, πού ἐπιτελεῖται ἀπὸ μιὰ οἰκογένεια ὀργάνων πού κάνουν τὸν ἄνδρα νὰ εἶναι διαφορετικὸς ἀπὸ τὴ γυναῖκα καὶ ἀντιστρόφως. Αὐτὸ δὲν τὸ κάνουν οὔτε τὰ νεφρά, οὔτε τὸ στομάχι, οὔτε ἢ καρδιά, οὔτε τὰ ὑπόλοιπα ὄργανα. Ἡ λειτουργία αὐτὴ δίνει τὴν αἴσθησι τοῦ φύλου. Αὐτὴ τὴ δυνατότητα πρρρόσβασις στὸ πρόσωπό μας καμμία ἄλλη ἀπὸ τὶς λειτουργίες τοῦ σώματός μας δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὴν προσφέρει οὔτε ἀκόμη καὶ ἢ σκέψη.

Δ. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑΣ

Απόρροια όλων αυτών είναι ότι, αυτό που ονομάζεται σεξουαλική σχέση είναι κάτι τὸ ἐξόχως ἱερό, τὸ ἱερότερο πράγμα που μπορεί νὰ κάνει τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, μετὰ τὴν κατὰ Θεὸν ἄσκηση. Εἶναι στὴ φύση της μιὰ ἀθῶα πράξη που ἀπαιτεῖ τὸν μεγαλύτερο δυνατὸ σεβασμό. Ἡ ἱερότητά της βασίζεται στοὺς ἐξῆς λόγους:

1. Ἡ πράξη που συνδέεται μὲ αὐτὴν δὲν εἶναι πράξη ἀλλὰ σχέση· ἐπιτελεῖται ἀπὸ δύο ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ δὲ εἰσέρχονται καὶ τὰ ψυχικὰ στοιχεῖα ὄχι ὡς φυσικοὶ παρορμητισμοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ ὡς κινήσεις τοῦ αὐτεξουσίου, ἀποκτᾶ μεταβιολογικὴ μορφή καὶ χαρακτηριστικά.

2. Ὑπογραμμίζει τὸ μυστήριο τῆς ψυχοσωματικῆς συμφυΐας (ψυχῆ-σῶμα). Ἡ Ἐκκλησία ἀγκαλιάζει ψυχοσωματικὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ πάνω στὸ θεμέλιο μιᾶς ἰσορροπημένης κατὰ φύσιν ζωῆς οἰκοδομεῖ τὸν ὑπὲρ φύσιν ἄνθρωπο, τὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο.

3. Τὸ αὐτεξούσιο καὶ ἡ ἐλεύθερη βούληση τοῦ ἀνθρώπου ἴσως βρίσκονται στὴ λεπτότερη καὶ ἐντονότερή τους ἔκφραση. Αὐτὸ εἶναι τὸ πεδίο ἀντιπαράθεσης τοῦ αὐτεξουσίου μὲ τὶς ὁρμές. Ἡ ἀνθρώπινη φύση ἐμφανίζει τὴ μεγαλύτερή της ἔνταση κατὰ τὴ διαδικασία τῆς ἀναπαραγωγικῆς λειτουργίας (ἢ ὅλη ἀνατομία, φυσιολογία, ἐνδοκρινολογικὴ συγκρότηση, ὁ ψυχισμός, ἰδίως τῆς γυναίκας, ἔχουν τὴ σφραγίδα τοῦ ἀναπαραγωγικοῦ προσανατολισμοῦ) καὶ τὴ λεπτότερή της ἔκφραση στὴν ἱερότητα τῆς σεξουαλικῆς σχέσης (ἂν αὐτὴ ἔχει αὐτεξουσιότητα). Κάθε τι που συμβάλλει στὴν ἰσορροπία τῆς πρώτης καὶ τὴν πληρότητα τῆς δεύτερης οὐσιαστικὰ ὑπηρετεῖ τὴν ἄρμονία τοῦ ἀνθρώπου.

4. Ὑπαισέρχεται καὶ ἡ θεϊκὴ βούληση ὄχι ὡς ντετερμινισμὸς ἀλλὰ ὡς χάρις καὶ ὑποταγὴ τοῦ Θεοῦ στὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου.

5. Ἀποτελεῖ συνέχιση τῆς δημιουργίας· γέννηση ψυχῶν αἰωνίων. Ἡ ἀρχικὴ πνοὴ τοῦ Θεοῦ στὸν Ἀδὰμ διαδίδεται καὶ πολλαπλασιάζεται μέσω ἀθανάτων ὄντων που κατὰ χάριν μποροῦν νὰ ἀποκτήσουν θεόμορφα καὶ θεανθρώπινα χαρακτηριστικά.

1. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει καὶ δικαίωμα καὶ ὑποχρέωση λόγου ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν, ἡ Ἐκκλησία, που ἀποστολή της εἶναι μὲ σεβασμὸ νὰ ὁμιλεῖ γιὰ τὰ ἱερά, καλεῖται στὶς μέρες μας νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν

πρόκληση· να δώσει εύκρινως και εύθαρσως τὸν λόγο της. Καλεῖται νὰ μιλήσει γιὰ τὴν πνευματικὴ ἐπιτέλεση καὶ νὰ συστήσει τὴν ἀποφυγὴ τῆς διαστρέβλωσης καὶ βεβήλωσης τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται καὶ εἶναι ἀρμόδια γιὰ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας, γιὰ κάθε κύτταρο τῆς ὑποστάσεώς μας, ἰδιαίτερος γιὰ τὸ γεννητικὸ μας κύτταρο. Κάθε τι ποὺ ἀγκαλιάζει τὴν ἀναπαραγωγὴ καὶ τὴ σεξουαλικότητα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ περιθάλλει μὲ ἰδιαίτερη κατανόηση καὶ φροντίδα. Νοιώθει πὼς κατ' ἐξοχὴν ἐκφράζεται πνευματικά, ὅταν συμπαρίσταται στὸν ἀδικημένο, τὴ μειονότητα, τὸν ἀνέστιο, τὸν ξεριζωμένο, τὸν παραπεταμένο, σ' αὐτὸν τοῦ ὁποῦ ἀπειλεῖται αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ὑπόστασις· ἰδιαίτερα στὸ ἔμβρυο, στὴν πιὸ ἀδύναμη καὶ ἀπροστάτευτη μερίδα ἀνθρώπων, στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀγωνίζεται νὰ ἐπιβιώσει στὸν χρόνο καὶ στὴν αἰωνιότητα.

Ἐπὶ πλέον ἡ Ἐκκλησία ποὺ ἔχει λόγο γιὰ τὰ διενεργούμενα ἐντὸς τοῦ μητρικοῦ κόλπου (π.χ. ἐκτρώσεις) ἢ πολὺ περισσότερο γιὰ τὰ τεκταινόμενα ἐντὸς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει λόγο εὐθύνης καὶ γιὰ τὰ ἐπιτελούμενα ἐπὶ τῆς συζυγικῆς κλίνης. Τοῦτο, διότι πίσω ἀπὸ τὴ σεξουαλικὴ σχέση δὲν διακρίνει κατ' ἀνάγκη τὸ ἐνδεχόμενο μιᾶς χυδαιότητος καὶ διαστροφῆς τῶν ὁρμῶν, ἀλλὰ συναντᾷ καὶ τὴν ἱερότητα καὶ ἀθωότητα μιᾶς σχέσης ποὺ ὡς προορισμὸς της δὲν ἔχει μόνον τὸ νὰ οἰκοδομήσει τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ἀλλὰ κυρίως νὰ ἀποτελέσει τὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ θὰ τὸ μεταμορφώσει σὲ ναὸ τῆς ψυχῆς.

Μὲ βάση αὐτά, ἡ Ἐκκλησία, ἀφοῦ κατανοήσει τὴν ἐμπειρία της, ἀφοῦ ξεπεράσει τὶς ἀνελεύθερες φοβίες καὶ ἀναστολές της, ἀφοῦ ζήσει τὸν σεβασμὸς της, πρέπει νὰ μεταφέρει τὸ μήνυμά της ὡς βίωμα, μυστήριον καὶ θεολογία καὶ ὄχι ὡς ἐπιχείρημα, ἠθικὴ ἐπιλογὴ ἢ διδασκαλία· καλεῖται νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἀγωγή τῆς ἠθικῆς τοῦ «τί» καὶ νὰ περάσει στὴν πνευματικὴ ἠθικὴ τοῦ «γιατί».

Ἔτσι, ἀντὶ νὰ καταστρέφει τὶς δυνατότητες τῆς ψυχῆς -εἴτε μὲ βάρη ποὺ τὰ καθιστᾷ δυσβάσταχτα ἢ ἀπομόνωση τῆς ἐντολῆς ἀπὸ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴ χάρι εἴτε μὲ ἐλαφρύνσεις θεολογικῶν ὠραιολογικῶν ποὺ τὶς καθιστᾷ ἀναξιόπιστες ἢ ἀποξένωση τῆς δῆθεν φιλανθρωπίας ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς ἀλήθειας- θὰ μποροῦσε ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀνοίξει τοὺς ὀρίζοντες τῆς θεϊκῆς βουλήσεως στὴν ἀνθρώπινη ἐλευθερία καὶ τῆς θεϊκῆς χάριτος στὴν ἀνθρώπινη ἐλπίδα, παρουσιάζοντας μιὰ σύγχρονη καὶ ταυτόχρονα παραδοσιακὴ ποιμαντικὴ γιὰ τὶς συζυγικὲς σχέσεις, τὴν προγαμιαία προετοιμασία, τὴ στειρότητα, τὶς σύγχρονες ἀναπαραγωγικὲς τεχνικὲς (ἀντισύλληψη, ἄμβλωση, σπερματέγχυση, ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση (IVF), μικρογονιμοποίηση (ICSI)

κ.λπ.). Θα μπορούσε να δώσει μιὰ ποιμαντική που δὲν θὰ βασίζεται στὴν ψυχολογία, ἀλλὰ θὰ τὴ σέβεται· δὲν θὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς σύγχρονες κοινωνικὲς ἠθικὲς ἀντιλήψεις, ἀλλὰ θὰ τὶς κατανοεῖ· δὲν θὰ ξεγελάει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴ ζάλη τοῦ συμβιβασμένου καὶ νοθευμένου λόγου, ἀλλὰ θὰ τὸν ἀπελευθερώνει ἀπὸ τὰ πάθη του ὀδηγώντας τον μέσα στὸν χῶρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας καὶ τοῦ ἁγίου βιώματος· δὲν θὰ σιωπᾷ ἀπὸ ἀνθρώπινη ἀμηχανία, ἀλλὰ θὰ ἐπαναφέρει τὸ «σημεῖον», τὴ χάρι καὶ τὴν ὑπερβατικὴ ἐμπειρία στὴ ζωὴ τῶν πιστῶν.

2. Χρόνος ἐμφύχωσης καὶ status ἐμβρύου

Τὸ γεγονός τῆς γονιμοποίησης ἀπὸ μόνο του εἶναι τὸ μεγαλύτερο γεγονός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τότε ἀρχίζει ὁ ἄνθρωπος. Ὡς τὴ στιγμή ἐκείνη ἔχουμε ἀνεξάρτητα γεννητικὰ κύτταρα (γαμέτες) ποὺ ἀπὸ μόνου εἶναι καταδικασμένα νὰ παραμείνουν ὡς ἔχουν. Μόλις ἀρχίσει ἡ γονιμοποίηση καὶ σχηματισθεῖ τὸ ζυγωτὸ, αὐτὸ δὲν εἶναι πλέον ἀνθρώπινο μόνον ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος. Οὔτε ἐπαναγονιμοποιήσιμο εἶναι -ὀριστικο-ποιήθηκε πλέον ἡ γενετικὴ προοπτικὴ του- οὔτε ἡ διαδικασία τῆς γονιμοποίησης εἶναι ἀντιστρεπτή. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἀρχίζει ἡ πορεία τῆς ψυχοσωματικῆς τελειοποίησης τοῦ ἀνθρώπου. Ὅλα τὰ ἄλλα στάδια (14ῆ μέρα, σχηματισμὸς βλαστοκύστης ἢ νευρικοῦ στελέχους, ὀργανογένεση, τοκετὸς κ.λπ.) ἀποτελοῦν ἀπλὲς φάσεις τοῦ ἐνὸς καὶ ἀνεπανάληπτου γεγονότος τοῦ συγκεκριμένου ἀνθρώπου. Τί περισσότερο ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τῆς γονιμοποίησης ἔχει ἡ στιγμή τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νευρικοῦ στελέχους ἢ τῆς ἐμφύτευσης; Εἶναι δυνατὸν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐξαρτᾶται περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀκρίβεια τῶν μικροσκοπίων καὶ λιγότερο ἀπὸ τὴν αἴσθησι τῶν ἀνθρώπων; Δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ ψάξουμε γιὰ ἄλλη στιγμή στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ περὶ τῆς 14^{ης} ἢ 21^{ης} μέρας τὰ ὑποστηρίζουν αὐτοὶ ποὺ δὲν πιστεύουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴ οὔτε μετὰ τὴ γέννησή του. Αὐτοὶ δὲν πιστεύουν σὲ αἰώνια ψυχὴ, δέχονται πῶς ὁ θάνατος εἶναι τὸ ὀριστικὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ὅσα ὀρισμένοι Ἑβραῖοι θεολόγοι διατείνονται βασιζόμενοι στὸ Γεν β', ὅτι «ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβὼν καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν», ὅτι δηλαδὴ πρῶτα ἔφτιαξε ὁ Θεὸς τὸ σῶμα τοῦ Ἀδάμ καὶ ἔπειτα τοῦ ἔδωσε τὴν πνοή Του, ἄρα πρῶτα ὑπάρχει τὸ σῶμα καὶ στὴ συνέχεια ἐμψυχοῦται, δὲν μποροῦν νὰ γενικευθοῦν στὰ ἔμβρυα. Ἡ περιπτώσι τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδάμ δὲν ἀναφέρεται στὰ ἔμβρυα. Ἡ συνουσιακὴ

σύλληψη και ή έμβρυική κατάσταση ως όδος γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μεταπτωτική όδος. Μοναδική έξαιρέση εἶναι ό Κύριος ό όποῖος και ως έμβρυο ήταν τέλειος Θεός και τέλειος ἄνθρωπος.

Ἡ Ἐκκλησία βλέπει μέ σεβασμό ἀκόμη και τήν πρό τῆς γονιμοποίησης περίοδο ἀπό τή στιγμή τῆς συζυγικής συνεύρεσης. Ἡ περίοδος αὐτή μοιάζει μέ τόν ἄρραβώνα. Ὅπως ή καταστροφή ένός ἄρραβώνα ἀπό τρίτο πρόσωπο εἶναι ἀνιέρη πράξη, ἔστω κι ἂν δέν ἔγινε ό γάμος, ἔτσι και ή παρεμπόδιση τῆς έμφύτευσης.

Ὁ σεβασμός μέ τόν όποῖο ή Ἐκκλησία περιβάλλει τήν ἀνθρώπινη ζωή φαίνεται ἀπό τό γεγονός ότι ἀκόμη και τήν ἀκούσια ἀποβολή ένός έμβρύου τήν βλέπει ως συνέπεια τῆς ἁμαρτίας και ως τέτοια τήν έπιτιμᾶ. Καί ὄχι μόνον αὐτό. Ἀκόμη και τό γεννητικό κύτταρο, ὠάριο ή σπερματοζῶάριο, πρό τῆς γονιμοποίησης, τó σέβεται ιδιαίτερα, ἀφοῦ και τή φυσιολογική ἀπώλεια τοῦ ὠαρίου (κατά τήν μηνιαία περίοδο) ή και τοῦ σπέρματος (κατά τόν ὕπνο) τίς θεωρεῖ ἀσυμβίβαστες μέ τή θεία κοινωνία κατά τó κανονικό της δίκαιο.

Ἐπίσης, δέν νοεῖται ἄνθρωπος μόνον σωματικός. Ἡ γονιμοποίηση σημαδεύει τήν ἔναρξη τῆς ἐγκατάστασης τῆς ψυχῆς στοῦ σῶμα. Ἡ συμφυῖα τῶν δύο ἀπαιτεῖ τήν ἴδια στιγμή που ἀρχίζει ή διάπλαση και διαμόρφωση τοῦ σώματος, τή στιγμή δηλαδή τῆς σύλληψης, νά ἀρχίζει και ή ἀνάπτυξη τῆς ψυχῆς.

Ἀκόμη και τó λείψανο μετά θάνατον φέρει τὰ ἀποτυπώματα, τὰ γνωρίσματα τῆς ψυχῆς. Γι' αὐτό και δέν καίει ή Ἐκκλησία τὰ λείψανα. Ἡ στατικότητα τοῦ λειψάνου και ή ἀφθαρτότητά του (ὑπάρχουν ἀκόμη και ἀρχαῖα ἀπολιθώματα) ἀποτελοῦν ὑπόμνηση τῆς ψυχῆς και ἐπιβεβαίωση τῆς ἀθανασίας της. Ἡ φύση ἀντιστέκεται στήν πλήρη έξαφάνιση κάθε εἶδους της, ἰδίως τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ θάνατος μπορεῖ νά ἰσοπεδώνει ἀλλά δέν έξαφανίζει. Ὑπόμνηση τοῦ έξαγιασμένου προσώπου εἶναι ή εὐωδία τῶν ἁγίων, τό κέρινο χρῶμα, ή θαυματουργική χάρις.

Ὅλα αὐτά ἐπιβεβαιώνονται στοῦ πρόσωπο τοῦ Κυρίου. Ἡ γέννησή Του εἶναι κενωτική, πλήρης ἄκρας ταπεινώσεως. Τό έμβρυο Ἰησοῦς ἀναγνωρίζεται ἀπό τό έμβρυο Πρόδρομος διά σκιρτήματος· τή στιγμή που ό Ἰωσήφ ό μνήστωρ δέν καταλαβαίνει τί συμβαίνει, τó βρέφος Χριστός ἀναγνωρίζεται ως Θεός ἀπό τούς ποιμένες και τούς μάγους μόνον. Ὅπως ό Κύριος, ἔστω κι ἂν δέν ἀναγνωρίζεται ἄμεσα, εἶναι ό τέλειος Ἰησοῦς, κατά τίς πρώτες στιγμές τῆς έμβρυϊκῆς και βρεφικῆς υπάρξεως Του -«έν ταῖς ἡμέραις ταύταις»,⁹ - ἔτσι

---

⁹ Λουκ. α' 39.

καὶ κάθε ἔμβρυο, καὶ τῶν πρώτων ἀκόμη ἡμερῶν, ἔχει σὴ μέγιστη ταπείνωσή του τὸ πλήρωμα τῆς ψυχοσωματικῆς ταυτότητός του.

Ἡ ψυχὴ δὲν πιστοποιεῖται μόνον ἀπὸ τὴν ταυτότητα ὡς ἀτόμου -ποιός εἶμαι- ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴ δυνατότητα ὡς προσώπου -ποιός μπορῶ νὰ γίνω- καὶ τὴν αἰωνιότητα ὡς προοπτικῆς.

Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ συνεύρεση τῶν συζύγων εἶναι ψυχοσωματικοῦ χαρακτήρος συνεπάγεται καὶ ὅτι εἶναι ψυχοσωματικὸ καὶ τὸ ἀποτέλεσμά της. Καὶ ἡ μὲν ἀναπαραγωγικὴ ἔκφρασή τους ὁδηγεῖ σὴ γέννηση τοῦ σώματος, ἡ δὲ σεξουαλικὴ ἀποτελεῖ τὸ περιβάλλον ποῦ συντροφεύει τὴ γέννηση τῆς ψυχῆς. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχοσωματικὸς σὴν πρώτη του στιγμή γι' αὐτὸ καὶ οἱ γονεῖς πρέπει κι αὐτοὶ ψυχο-σωματικὰ νὰ τὴ ζοῦν μαζί του. Αὐτὰ ὅλα τὰ ἐξαρθρῶναι κάθε τεχνητὴ παρέμβαση.

Τέλος, ἡ τρομερὴ ζωτικότητα καὶ δύναμη τοῦ ζυγωτοῦ (τὸ ὅτι μπορεῖ νὰ δώσει δίδυμα, νὰ μὴν ἐμφυτευθεῖ, ἢ μὴ αἰτιοκρατικὴ, τὸ ἀπρόβλεπτο, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἢ προοπτικὴ μιᾶς αἰώνιας καὶ ἀθάνατης ψυχῆς) ἀποδεικνύουν τὴν ἐνέργεια τῆς ψυχῆς.

Τὸ ἔμβρυο εἶναι ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς σύλληψης τέλειος ἄνθρωπος κατὰ τὴ φύση καὶ διαρκῶς τελειούμενος κατὰ τὴν ὀργάνωση.

3. Ὁ μυστηριακὸς χαρακτήρας τοῦ γάμου

Θὰ μποροῦσε λοιπὸν κανεὶς νὰ πεῖ ὅτι τὸ ἀναπαραγωγικὸ ἀποτέλεσμα, ἢ γέννηση μιᾶς ἀθάνατης ψυχῆς, ἢ καὶ μόνη ἢ ἀναπαραγωγικὴ ἐπιθυμία, εἶναι ἀνώτερες κινήσεις ἀπὸ τὴ σεξουαλικὴ ἔκφραση καὶ ἔνωση τῶν συζύγων. Τὸ πρῶτο συνδέεται μὲ ἓνα μοναδικὸ γεγονός καὶ ἀποτελεῖ μυστήριον· τὸ δεύτερον εἶναι ἐπαναλαμβανόμενον καὶ ἀποτελεῖ φυσικὴ καὶ ψυχικὴ πράξη, τὸ περιβάλλον, τὴν προϋπόθεση τοῦ μυστηρίου. Ὁ γάμος δὲν εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἀγάπης δύο ἀνθρώπων μεταξύ τους, ἀλλὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο.

Αὕτὴ ἡ ἀγάπη φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι:

1. Μᾶς ἐμπιστεύεται τὴ δημιουργία τοῦ ἀθάνατου ἀνθρώπου.
2. Μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ νοιώθουμε ὅτι οἱ ψυχές Του, τὰ παιδιά Του, εἶναι καὶ δικὰ μας καὶ ἡ δημιουργία τους εἶναι καὶ προσωπικὴ μας δημιουργία.
3. Δίνει τὴ δυνατότητα τὴ χαρὰ νὰ τὴ ζοῦμε καὶ ὡς ἀπόλαυση.

4. Μᾶς χαρίζει τὸ δικαίωμα νὰ ζοῦμε τὴ δική Του κοινωνία μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὡς κοινωνία καὶ ἀγάπη μεταξύ μας.

“Ὅπως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ ἐνώθηκαν ἡ ἀνθρώπινη καὶ ἡ θεία φύση καὶ διετήρησε τὴ θεία, ἔτσι καὶ μέσα στὸν γάμο ἐνώνονται οἱ ψυχὲς καὶ τὰ σώματα τῶν συζύγων, διατηρεῖ ὁμοῦς ὁ καθένας τὰ ιδιώματα τοῦ αὐτεξουσίου του.

“Ὅταν δύο σύζυγοι ζοῦν τὴ σχέση τους ὅπως ἡ Ἐκκλησία ζεῖ τὴ σχέση της μὲ τὸν Χριστὸ καὶ τὴ χάρι Του, τότε ἡ ἔνωσή τους, ἀκόμη καὶ στὴ σωματικὴ της διάσταση, ἀποκτᾷ σπάνια πνευματικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τοὺς χαρίζει ὑπερβατικὲς τῆς φύσεώς τους ἐμπειρίες, ἀνάλογες αὐτῶν ποὺ ζοῦν οἱ ἀσκητὲς ἀπονεκρώνοντας τὴ σάρκα τους.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπόν, ποὺ ἡ ζωὴ καὶ ἐμπειρία της περνᾷ μέσα ἀπὸ τὸ θαῦμα, ποὺ ἐπαληθεύει διαρκῶς τὸ ὑπερβατικὸ βίωμα, ποὺ δέχεται τὴν ψυχὴ καὶ ἀπολαμβάνει τὸ ἀθέατο μεγαλεῖο τῆς γεννήσεώς της, ποὺ διακρίνει καθαρὰ τὴν αἰώνια προοπτικὴ της, πῶς νὰ μὴν ἀνεβάσει σὲ μυστήριον ὅλο αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς συζυγικῆς συνεύρεσης καὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς; Πῶς νὰ μὴν ἔχει τὴν ἐσωτερικὴ ἄνεση νὰ θεμελιώνει ἠθικὴ ἔστω καὶ ἀντίθετη πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσα κοινωνικὴ ἀντίληψη τῆς ἐποχῆς μας, ὅταν γνωρίζει ὅτι τὸ πνεῦμα ποὺ αὐτὴ ὑποδεικνύει ὁδηγεῖ τοὺς συζύγους σὲ ἀνακάλυψη ἡδονῶν καὶ αἰσθήσεων πολὺ ἀνώτερων τῶν φυσικῶν;

4. Ἐκκλησιαστικὴ σεξουαλικὴ ἠθικὴ

1. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ στοιχεῖα ποὺ προσδιορίζουν τὴν ἀπάντηση στὸ γιατί οἱ προγαμιαῖες σχέσεις εἶναι ἁμαρτία.

Τὸ γεγονὸς τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς εἶναι τὸ κατ’ ἐξοχὴν ἱερὸ γεγονὸς τῆς ἱστορίας τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ καθιστᾷ τὴ συζυγικὴ σχέση ἱεραρχικὴ κίνηση καὶ μυστήριον. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἐπιτέλεσή της ἄλλη μυστηριακὴ πράξη ποὺ βασικὰ παρέχει τὴν ἐξουσία καὶ χορηγεῖ τὴν ἀρμοδιότητα.

“Ὅπως ὁ ἱερέας πρὸ τῆς χειροτονίας του δὲν μπορεῖ νὰ τελέσει καμμία ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχικὴ πράξη, ὅπως χωρὶς νὰ βαπτισθεῖ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μεταλάβει, ἔτσι καὶ οἱ σύζυγοι πρὸ τοῦ γάμου δὲν εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι νὰ συνέλθουν στὴν ἱερὴ πράξη τῆς συνουσίας. Τὸ ἓνα μυστήριον προϋποθέτει τὸ ἄλλο.

2. Ἐάν ὁ πρῶτιστος σκοπὸς τοῦ γάμου ἦταν ἡ τελείωση τῶν συζύγων καὶ ἡ ἀγάπη, τότε ἡ Ἐκκλησία θὰ μπορούσε νὰ εὐλογήσει καὶ τὴν ὁμοφυλοφιλικὴ σχέση (γιατί δύο ὁμοφυλόφιλοι πού ἀγαπιούνται νὰ μὴν τελειοῦνται μὲ τὴ δική τους παρά φύσιν πράξη;) Ἄντ' αὐτοῦ ὅμως ἐπιτιμᾶ καὶ μάλιστα αὐστηρῶς τὴν πράξη, αὐστηρότερα δὲ κάθε παρά φύσιν σχέση ἐντὸς τοῦ γάμου ἀπ' ὅσο ἐκτὸς αὐτοῦ.¹⁰ Ἡ τελείωση τῶν συζύγων πρέπει νὰ περνᾶει καὶ ἀπὸ τὴν κατὰ φύσιν πράξη. Ὁ μυστηριακὸς χαρακτήρας τοῦ γάμου εἶναι ἡ γενετικὴ κοινωνία καὶ ἀνταλλαγὴ μὲ σκοπὸ τὴ γέννηση ἀθάνατων ψυχῶν, γι' αὐτὸ καὶ ὁ σκοπὸς του πρέπει νὰ δικαιολογεῖ τὴν ἑτεροφυλικότητα καὶ τὸν φυσικὸ τρόπο. Ἐπειδὴ ἡ σεξουαλικὴ ικανοποίηση εἶναι ἄσχετη μὲ τὸ φύλο πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ ὑπάρχει ἀναπαραγωγικὸς προσανατολισμὸς. Αὐτὸς ἀπαιτεῖ ἑτεροφυλικότητα. Αὐτὸ δὲν ἔχουν οἱ ὁμοφυλοφιλικὲς καὶ δὲν δίνουν οἱ παρά φύσιν σχέσεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποτελοῦν ἁμαρτία. Ἡ συνουσία γίνεται περισσότερο πρὸς ἀναπαραγωγὴ παρά γιὰ σεξουαλικὴ ἡδονή.

3. Ἡ Ὁρθόδοξη προγαμιαία ἀντίληψη ἀποτελεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν καλύτερη προϋπόθεση ποιοτικῆς ἔκφρασης τοῦ ἡδονικοῦ στοιχείου τῆς συνουσιακῆς πράξης. Ἡ Ἐκκλησία ἀρνεῖται τὶς σεξουαλικὲς ἡδονές, ὅπως τὶς ἐννοεῖ ἡ ἐκκοσμικευμένη κοινωνία μας, γιατί ἀντιπροσφέρει τὶς ἡδονές τῆς ἐγκρατείας. Ἡ ἐγκράτεια εἶναι βασικὴ προϋπόθεση σεξουαλικῆς ἀπόδοσης.

Ἡ νηστεία καὶ ἀποχή, ὁ περιορισμὸς τῆς σεξουαλικῆς «ποσότητας» συντελοῦν στὴν αὐξηση καὶ βελτίωση τῆς σεξουαλικῆς ἡδονικῆς ποιότητος. Ἡ ποιότητα τῆς ἡδονῆς πιστοποιεῖ τὴν ἱερότητα τῆς συνεύρεσης. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος φεύγει ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ὀρμῆς καὶ μεταφέρεται στὸ κλίμα τῆς κατὰ Θεὸν ἐλευθερίας. Παύει νὰ συμπεριφέρεται παρορμητικὰ καὶ ἀρχίζει νὰ λειτουργεῖ αὐτεξουσίως. Ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος εἶναι παρορμητικὸς· ὁ πνευματικὸς αὐτεξουσίος. Ἡ αὐτεξουσιότητα στὴ σεξουαλικὴ ἔκφραση ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἐξοχὴν κίνηση ἐπιβολῆς τοῦ ἀνωτέρου ἀνθρώπου στὴ σαρκικὴ φύση του. Καὶ αὐτὸ εἶναι πού μεταμορφώνει τὴν ἡδονὴ ἀπὸ σαρκικὸ ἢ ψυχικὸ στοιχεῖο σὲ πνευματικὴ κατάσταση· ἀπὸ κάτι τὸ ὁποῖο ζεῖ καθένας μόνος του ἢ γιὰ τὸν ἑαυτό του σὲ κάτι πού ζοῦν οἱ δύο μαζί καὶ ὁ καθένας γιὰ τὸν ἄλλον. Ἔτσι ἡ ἀγάπη γίνεται αὐθεντικὴ· ἀπὸ ἐγωιστικὴ κτητικότητα γίνεται ταπεινὴ κένωση· ἀπὸ ἐμπαθῆς ὀρμὴ συζυγικὴ τελείωση.

Ὁ ἄντρας δίνει, ἡ γυναῖκα περιμένει. Ἀμφότεροι προσφέρουν ὄχι αὐτὸ πού τοὺς ἔρχεται φυσικά, ἀλλὰ αὐτὸ πού τοὺς εἶναι δύσκολο· θυσιάζουν. Ὁ ἄνδρας χαρίζει τὴν ἐγκράτεια, τὴν παράταση τοῦ χρόνου· ἡ γυναῖκα τὴν

---

¹⁰ Ἁγ. Νικοδήμου, Πηδάλιον, Σχόλιον εἰς τὸν κανόνα ΙΗ' Ἁγίου Ἰωάννου Νηστευτοῦ, Ἀθῆναι, 1841, σ. 426, 431.

σύντησή του. Έτσι βρίσκεται τὸ χρονικὸ σημεῖο ποὺ τοὺς κάνει νὰ ἀπελευθερώνονται καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸν χρόνο. Ὁ ἕνας ζεῖ γιὰ τὸν ἄλλον. Ἡ ἐλευθερία του ἐπιβάλλεται στὴ φύση του. Προσ-αρμόζεται στοῦ ἄλλου τὶς φυσικὲς προδιαγραφές. Γίνεται αὐτὸ ποὺ δὲν εἶναι, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ χάσει αὐτὸ ποὺ εἶναι. Αὐτὴ ἡ ἡδονὴ τῆς ἀγαπητικῆς ἐλευθερίας -ποὺ μπολιάζει τὴν ἀγάπη μὲ τὴν ἱερότητα τοῦ σεβασμοῦ στὸ πρόσωπο, τὴν πράξη καὶ τὸν Θεό- εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ κάθε ἡδονὴ σεξουαλικοῦ παρορμητισμοῦ. Γιατὶ αὐτὴ εἶναι πνευματικὴ καὶ ψυχοσωματικὴ, ἐνῶ ἡ ἄλλη σαρκικὴ καὶ φυσικὴ.

4. Ἡ Ἐκκλησία ζεῖ τὴ σχέση τῶν συζύγων ὡς μυστήριον καὶ βλέπει τὴ σεξουαλικὴ ὀλοκλήρωση ὡς κάτι εὐλογημένο καὶ ἱερό, τὸ ὁποῖο ὅμως αὐξάνει σὲ μέγεθος μόνον ὅταν βελτιώνεται σὲ ποιότητα. Ἡ πλούσια μεταγαμιαία ἐμπειρία της, ποὺ προσδιορίζει καὶ τὶς προγαμιαῖες ἀντιλήψεις της, στηρίζεται σὲ ἔννοιες ποὺ αὐτὴ βαθεῖα ζεῖ, ἀλλὰ τόσο ἔχουν ἀδικηθεῖ στὴν ἐποχὴ μας, ὅπως:

α. στὴν κενωτικότητα τῆς ἀγάπης (ὁ ἕνας ζεῖ γιὰ τὸν ἄλλο),

β. στὴ δυνατότητα ἐγκράτειας, τῆς ὑποταγῆς δηλαδὴ τῆς φυσικῆς παρόρμησης στὸ αὐτεξούσιο (ἐγκράτεια ἡμερῶν νηστειῶν, ἐορτῶν κ.λπ).

γ. στὴν ἔκφραση τῆς ἑτεροφυλικότητας,

δ. στὴν αἴσθηση τῆς ἱερότητας τῆς συζυγικῆς συνεύρεσης καὶ

ε. στὴν ταπεινὴ ἐπιθυμία τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ τῆς μητρότητας, στὴν αἴσθηση ὅτι δημιουργὸς δὲν εἶναι ἡ δικὴ μας ὀρθολογιστικὴ ἀπόφαση ἀλλὰ ἔχει μερίδιο καὶ ὁ Θεός. Ἡ γέννηση τοῦ κάθε ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται στὴ στενότητα τῆς συζυγικῆς περίσκεψης ἀλλὰ κυρίως στὴν κοινὴ ἐμπιστοσύνη τους στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

5. Ἐκκλησία καὶ ἀναπαραγωγικὲς τεχνολογίες

Μὲ βάση ὅλα τὰ προαναφερθέντα, κάθε τεχνητὴ παρέμβαση στὴ φυσιολογία τῆς ἀναπαραγωγῆς, πολὺ δὲ περισσότερο ἡ ἐξαγωγή της ἀπὸ τὴ θαλπωρὴ τοῦ μητρικοῦ σώματος στὴν ψύχρα τοῦ διαφανοῦς σωλήνα, ἄμεσα ἐπηρεάζει τὴν ἱερότητα τοῦ γεγονότος ποὺ τὴν ἐκφυλίζει σὲ μηχανικὸ συμβάν. Ἐμεῖς πλέον προσδιορίζουμε πιὸ σπερματοζωάριο θὰ γονιμοποιήσῃ τὸ συγκεκριμένο ὠάριο. Καὶ μάλιστα ὄχι οἱ γονεῖς ἀλλὰ κάποιος τρίτος ἐπὶ ἀπουσίᾳ τῶν γονέων, ὁ γιατρός. Αὐτὸ ποὺ ἡ ἴδια ἡ φύση δὲν ἀποτολμᾷ, ἀλλὰ περιβάλλει μὲ ἰδιαίτερο σεβασμό, νὰ κρατήσουν τὰ κύτταρα τὰ δικά τους μυστικά καὶ νὰ διατηρήσουν τὴ δικὴ τους ἐπιλεκτικὴ πορεία στὴν ἔνωσή

τους, αυτό έμεϊς τὸ παραβιάζουμε. Ἦδη ἡ γονιμοποίηση ἔχει γίνει γενετικά ὑποχρεωτική καὶ φυσιολογικά ἀφύσικη. Ἡ πανσεξουαλικὴ κοινωνία μας κατάφερε νὰ κάνει τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου... ἀσεξουαλική!

Ὅπως ἓνα παιδί ποὺ προέρχεται ἀπὸ θαῦμα ἢ τάμα ἢ εὐλαβεῖς γονεῖς ἔχει μυστικὲς προϋποθέσεις ποὺ τὰ ὑπόλοιπα στεροῦνται, κατ' ἀνάλογο τρόπο, τὸ «τεχνητὸ παιδί», ὡς ἀποκύημα ἀνθρώπινης βούλησης καὶ μόνον, πιθανὸν νὰ ἔχει περιορισμένες τὶς πνευματικὲς κληρονομικὲς καταβολές, ἀκόμη καὶ τὴ δυνατότητα τοῦ καθ' ὁμοίωσιν. Στὴν περίπτωση αὐτὴν, τὸ βάπτισμα, μαζὶ μὲ τὴν ἁμαρτία τοῦ Ἀδάμ, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαλείψει καὶ τὴν ἁμαρτία τῆς σύγχρονης Εὐας, τῆς τεχνοκρατικῆς καὶ ὑλιστικῆς ἐποχῆς μας.¹¹

6. Ἄσκηση - Μοναχισμός: Ἡ ὑπέρβαση τῆς σεξουαλικότητας

Ἄν ὁμως ἡ κρισιμότερη στιγμή τῆς ἱστορίας τοῦ κάθε ἀνθρώπινου προσώπου εἶναι ἡ σύλληψη, ἡ ἀρχὴ δηλαδή τῆς ψυχοσωματικῆς συμφυΐας, ἡ σημαντικότερη εἶναι ἡ στιγμή τῆς μετανοίας. Στὴν πρώτη, ὁ ἄνθρωπος μεταβαίνει ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία στὴν ὕπαρξη· στὴν δεύτερη «ἀνταλλάσσεται τὴν οὐράνιον βασιλείαν τῆς ἐπιγείου»,¹² ὑποκαθιστᾷ τὴ ζωὴ τῆς πτώσεως μὲ τὴ ζωὴ τῆς χάριτος.

Κατ' ἀναλογίαν, ἡ κατὰ Θεὸν ἄσκηση ὑπερτερεῖ σὲ ἱερότητα τῆς σεξουαλικῆς σχέσης. Ἡ ἄσκηση δὲν ἐπιβεβαιώνει μὲν τὴν ψυχοσωματικὴ συμφυΐα, ἀλλὰ τὴ μετὰ τοῦ Θεοῦ συγγένεια· δὲν πιστοποιεῖ τὸ αὐτεξούσιο, ἀλλὰ καταδεικνύει τὴν κατὰ Θεὸν χρῆση του· δὲν ἀποσκοπεῖ μόνον στὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας, ἀλλὰ χαρίζει τὴν εἴσοδο στὸν χῶρο τοῦ Θεοῦ· δὲν ἐπαληθεύει τὴν ταυτότητα τοῦ φύλου, ἀλλὰ ἀποκαλύπτει τὴν «καινὴν» ταυτότητα τοῦ χριστόμορφου προσώπου, τοῦ «καταγεγραμμένου ἐν οὐρανοῖς»¹³ δὲν προσφέρει τὴν ἀτέρμονη ἐπιβίωση, ἀλλὰ ἐπαγγέλλεται τὴν αἰώνια ζωὴ· δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν ἀναπαραγωγικὴ δημιουργία, ἀλλὰ ἐπιδαψιλεύει τὴ σύλληψη καὶ κυοφορία τοῦ Χριστοῦ ἐν ἡμῖν¹⁴ δὲν ἀποδεικνύει τὴν ἐπιβολὴ τοῦ αὐτεξουσίου ἐπὶ τῶν ὁρμῶν, ἀλλὰ τὴν ὑποταγὴ του στὴ θεϊκὴ βούληση.

---

¹¹ «Ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας, ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς μου Θεὸς μου εἶ σύ» (Ψαλμ. κα' 11), «ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρὸς μου σύ μου εἶ σκεπαστής» (Ψαλμ. σ' 6). Τὰ δύο παραπάνω χωρία καταδεικνύουν τὸν ρόλο ποὺ παίζουν οἱ συνθηκὲς καὶ οἱ προϋποθέσεις τῆς σύλληψης καὶ τῆς κυοφορίας στὴ διαμόρφωση τῆς πνευματικῆς προοπτικῆς τοῦ ἀνθρώπου.

¹² Συνοδικὸν Κυριακῆς Ὁρθοδοξίας.

¹³ Λουκ. ι' 20.

¹⁴ Γαλ. δ' 19.

Ὁ μοναχὸς «πάντων χωρίζεται καὶ πᾶσι συναρμόζεται»,¹⁵ νεκρώνει τὴν ἀνάγκη τῆς φύσεως καὶ ἀνασταίνει τὴ βίωση τῆς χάριτος. Ἀρνεῖται τὴν φύση τοῦ «δι' ἐπιτυχίαν τῶν ὑπὲρ φύσιν»,¹⁶ «ποιοῦται (γίνεται ἓνα) οὕτω ταῖς ἀρεταῖς ὡς ἄλλος ταῖς ἡδοναῖς». ¹⁷ Στὸν κατὰ Θεὸν γάμο, ὁ ἄνθρωπος ἀνακαλύπτει τὸ σῶμα ποὺ κυριαρχεῖ στὶς ὁρμές. Μὲ τὴν κατὰ Θεὸν ἄσκηση, τὸ σῶμα «ἐτεροποιεῖται», ἀποκτᾶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ σώματος τῆς ἀναστάσεως. Ὄταν ἱεουργικῶς ἐπιτελεῖται ἡ σεξουαλικὴ ἀποστολή, ἡ ἡδονὴ λεπτύνεται, χάνει σὲ παχύτητα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὀδύνη περιορίζεται σὲ ἔνταση. Ὄταν ὁμως ὑπερβαίνεται ἡ σεξουαλικὴ φύση καὶ μεταποιεῖται σὲ κατὰ Θεὸν ἄσκηση, τότε ἡ ἡδονικὴ φύση νεκρώνεται καὶ οἱ ἐκφράσεις τῆς ὀδύνης ἐξαφανίζονται. Ἡ ἐμπειρία τῆς ἀσκήσεως δίνει βάθος καὶ ἔκταση στὰ μυστήρια τέτοια ποὺ σ' ὅσους τὴ στεροῦνται τοὺς φαίνονται ὑπερβολικά.

Ἄν ὁ γάμος ἀποτελεῖ μυστήριον καὶ μάλιστα «μέγα», ἡ ὁδὸς τῆς μοναχικῆς τελειώσεως ἀποτελεῖ τὸ μεῖζον μυστήριον, τὸ «μυστήριον τοῦ αἰῶνος τοῦ μέλλοντος».¹⁸

Ἀμφοτέρων τῶν μυστηρίων μέτοχοι μποροῦν νὰ γίνουν ὅσοι ἐκ τῶν ἐγγάμων στεροῦνται τῆς φυσικῆς δυνατότητος ἀπόκτησης τέκνων. Ἀπὸ τὸ πρῶτο μποροῦν νὰ ζήσουν τὴ χάρι τῆς ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐνώσεως· ἀπὸ τὸ δεύτερο νὰ γευθοῦν τὰ δῶρα τῆς ἀσκουμένης καὶ ὑπερβαίνουσας τὴ φύση θελήσεως. Ἡ ἐναγώνια ἐπιθυμία ἀναπαραγωγικῆς ἔκφρασης καὶ ἡ ἐπίμονη προσπάθεια ἱκανοποίησής της μπορεῖ νὰ ἐξασθενήσουν τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου καὶ νὰ ἀπομακρύνουν τὴν πιθανότητα μετοχῆς στὶς λεπτὲς ἡδονὲς τοῦ ὑπερβαίνοντος τὶς φυσικὲς κινήσεις μυστηρίου.

Ε. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἡ σεξουαλικὴ καὶ ἀναπαραγωγικὴ διάσταση τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦν τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀπόδειξη καὶ ἔκφραση τῆς ψυχοσωματικότητος καὶ κοινωνικότητός του. Ἡ ἀναπαραγωγικὴ λειτουργία, κυρίως κατὰ τὸν σεξουαλικὸ τῆς χαρακτῆρα, ἀποτελεῖ τὸ σημαντικότερο πεδίο ψυχοσωματικῆς ἔκφρασης τοῦ αὐτεξουσίου τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι ἡ λειτουργία μέσω τῆς ὁποίας μπορεῖ κανεὶς νὰ ὠριμάσει κατὰ τὴν ἐλευθερία. Ἀποτελεῖ τὴν ἔκφραση τῆς ἐντονότερης ἐπιθυμίας τοῦ ἀνθρώπου νὰ προσφερθεῖ, νὰ λάβει καὶ νὰ

¹⁵ Ὁσίου Νείλου Ἀσκητοῦ, Λόγος περὶ προσευχῆς, κεφ. ρκδ', Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν νηπτικῶν, Ἀθῆναι 1982, σ. 187.

¹⁶ Ὁσίου Ἰωάννου Σιναΐτου, Κλίμαξ, Λόγος Α', κεφ. ια'.

¹⁷ αὐτόθι, Λόγος ΚΒ', κεφ. κβ'.

¹⁸ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου, Εὐρεθέντα Ἀσκητικά, Ἔκδ. Βασ. Ρηγοπούλου, 1997, σ. 365.

μοιρασθεῖ. Ἡ λειτουργία αὐτή προσδιορίζει τὴν αἴσθηση τοῦ φύλου. Γι' αὐτὸ καὶ κάθε τι ποὺ κατα-στρέφει ἢ ἀμφισβητεῖ τὴν ταυτότητα τοῦ φύλου (π.χ. ὁμοφυλοφιλία) ἀποτελεῖ βαθειὰ ψυχοσωματικὴ ἀναπηρία μὲ οὐσιαστικὲς πνευματικὲς προεκτάσεις.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ἡ Ἐκκλησία ἔχει λόγο ἐπὶ τοῦ θέματος.

Τὸ ἀνθρώπινο σπέρμα γιὰ τὴν Ἐκκλησία δὲν ἀποτελεῖ τὸν παράγοντα τῆς διαιώνισης τοῦ εἴδους μόνον, ἀλλὰ κυρίως τὴν ἔκφραση τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Ἀπὸ τὸ πιὸ μικρὸ πρᾶγμα (σπέρμα, ὠάριο) ἀρχίζει τὸ πιὸ μεγάλο (ὁ ἀθάνατος ἄνθρωπος). Σὲ μιὰ μόνον στιγμή ἐγκαινιάζεται τὸ αἰώνιο. Μὲ μιὰ ἀπλῆ ἀπόφαση θεμελιώνεται ἡ αὐτεξουσιότητα μιᾶς καινούργιας ψυχῆς· τὸ ἀνύπαρκτο ὑποστασιάζεται· ὁ Θεός... πολλαπλασιάζεται, ἐπαναλαμβάνεται μὲ ποικίλες μορφές!¹⁹

«Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν».²⁰ Στὴ δημιουργία, αὐτὸ τὸ «ποιήσωμεν» ἔχει τριαδικὴ σημασία. Φανερώνει ὅτι ὁ Τριαδικὸς Θεὸς εἶναι τὸ ὑποκείμενο τῆς δημιουργίας. Σήμερα ἔχει συνεργικὴ σημασία. Κινδυνεύει ὅμως ἀπὸ τὸ «ποιήσωμεν» νὰ φύγει ὁ Θεός. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπειλὴ τῆς τεχνητῆς γονιμοποίησης. Στὴν πρώτη περίπτωση τὸ κῆμα εἶναι εἰκόνα καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ. Στὴ δεύτερη εἶναι ὁμοίωμα κυρίως τοῦ ἀνθρώπου· καὶ μάλιστα τοῦ ἀνθρώπου τῆς Βαβελικῆς ἐπάρσεως.

Στὴ συνεργικὴ ἀνθρωποδημιουργία, ὅσο περισσότερο οἱ γονεῖς ἐκχωροῦν στὸν Θεὸ τὰ δικαιώματά Του, τόσο περισσότερο εὐνοοῦν τὸ παιδί νὰ γίνεи εἰκόνα καὶ ὁμοίωμα Του. Δὲν ἐνδιαφέρονται σὲ ποιὸν ἀπὸ τοὺς δύο μοιάζει, ἀλλὰ πόσο θὰ ὁμοιάσει μὲ τὸν Θεό. Ἔτσι δὲν ἀπολαμβάνουν ἐγωιστικὰ τὸ παιδί τους, ἀλλὰ ἐν συντριβῇ καὶ ταπεινώσει θαυμάζουν τὸ δικό Του παιδί.

Θὰ τελειώσω μὲ μιὰ ἐμπειρία μου ὡς πνευματικοῦ.

Ἴσως ὅλα τὰ παραπάνω νὰ ἀκούγονται ὡς ἐξιδανικευμένη θεωρία, ρομαντικὴ περιγραφή ἢ ὠραιοποιημένη εἰκόνα μιᾶς ἀπὸ τὶς κεντρικότερες ἐκφράσεις τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ συνθετότερες ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

Σίγουρα στὶς μέρες μας πλεονάζει ἡ σαρκικὴ ἁμαρτία. Ὅπου ὅμως «ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις».²¹ Ὁ ὁμιλῶν γίνεται

¹⁹ «Δημιουργῶν τὸν ἄνθρωπον “κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν”, ὁ Θεὸς ἐπαναλαμβάνει ἑαυτὸν ἐν ἡμῖν» (Ἀρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ): Ἄσκησις καὶ Θεωρία, Ἰ.Μ.Τιμίου Προδρόμου Ἑσσεξ Ἀγγλίας, 1996, σ.136).

²⁰ Γεν. α' 26.

²¹ Ρωμ. ε' 20.

καθημερινὰ μάρτυρας τοῦ ἀδιεξόδου καὶ τοῦ πλεονασμοῦ τῆς ἀμαρτίας. Μπορεῖ ὅμως νὰ διαβεβαιώσει καὶ γιὰ τὸ περίσσευμα τῆς χάριτος ποὺ καθιστᾷ τὴν ἀλήθεια βίωμα καὶ μεταμορφώνει τὴν ἠθικὴ ποὺ μόλις παρουσιάσθηκε ἀπὸ θεωρία καὶ εὐσεβῆ πόθο σὲ πραγματικότητα καὶ αὐθεντικὴ ἐμπειρία. Ὁ Θεὸς στὶς μέρες μας δίνει εἰδικὴ χάρι ποὺ δὲν ἔδωσε ποτὲ ἄλλοτε στὴν ἱστορία. Στὸ συγκεκριμένο σημεῖο προσφέρει διαρκῶς σήμερα τὸ δικό Του «σημεῖον». Ἴσως θὰ πρέπει καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ τοῦ ἀντιπροσφέρει τὴν ἐπ' αὐτοῦ θεολογία της, τὸν λόγο Του.